

РЕШЕНИЕ

№ 38368

гр. София, 05.10.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 11 състав, в
публично заседание на 28.09.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Петя Стоилова

при участието на секретаря Дора Тинчева и при участието на прокурора Яни Костов, като разгледа дело номер **1710** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.203 и сл. от АПК вр. с чл.1, ал.2 от ЗОДОВ, вр. с чл.285 ЗИНЗС.

Образувано е по искова молба на И. П. Д., изтърпяващ наказание в затвора Л. – Стопанството, 10 к-я, 7гр. срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – МП, с която иска ответникът да му изплати обезщетение за неимуществени вреди в размер на 15 000евро за лошите условия – дървеници, хлебарки, квадратура в С. централен затвор, включително и за К. за периода от 23.12.21г. до 20.12.22г., ведно със законовата лихва от датата на осъждането до окончателното плащане. Бездействието на ГД“ИН“ според ищеца се изразява в несвоевременното осигуряване на благоприятно изтърпяване на наказанието в пределите на СЦЗ и К..

Постъпил е отговор на исковата молба на 18.03.2026г. Ответникът намира претенцията за допустима, но неоснователна. Счита, че липсват доказателства за наличие на нарушено психическо и физическо здраве, което да е в пряка и непосредствена последица от действие или бездействие на служители на ГДИН. Към отговора прилага доказателства. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

В съдебно заседание ищецът се представлява от адв. В., преупълномощен от адв. К. М. – служебно назначен от съда, който поддържа исковата молба.

Ответникът - “Главна дирекция изпълнение на наказанията (ГДИН) при Министерството на правосъдието чрез юрисконсулт Д. оспорва иска, счита, че събраните гласни доказателства са несигурни, неясни и не доказват претърпени болки и страдания. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на Софийска градска прокуратура прокурор К. изразява становище за

недоказаност на исковата претенция, не са доказани конкретни действия и бездействия, както и причинно – следствена връзка или причинени вреди.

От фактическа страна се установява следното:

Ищецът И. П. Д. е постъпил в Затвора [населено място] на 22.12.2021г. и е бил настанен в 8 група /приемно отделение/. На 30.12.2021г. лишеният от свобода е разпределен в 11/единадесета/ група за обвиняеми и подсъдими лица, същият е бил настанен в спално помещение № 12.

Преведен е от Затвора [населено място] в ЗОЗТ ”К.” на 25.10.2022г., временно е настанен в Приемна група. На 28.10.2022г е разпределен във 2-ра група - Корпус, впоследствие на 04.11.2022г. е преразпределен в 10- та група. Считано от 17.01.2023г. е преведен поетапно в Затвора [населено място].

През визирания период от 25.10.2022г. до 20.12.2022г., л.св. Д. е настаняван в стандартни условия на изтърпяване, при спазване на изискванията за минимална жилищна площ. В края на 2022г. - през м. ноември и декември настанените в Общежитието са били средно 275 л.св., при обем за настаняване от 356 л.св. Условията на изтърпяване са били в рамките на нормалните, за периода е извършена дезинфекция на всички спални помещения на територията на цялото Общежитие.

Следователно през посочения в исковата молба период от 23.12.21г. до 20.12.22г., л.св. Д. е бил на територията на Затвора С. от 22.12.2021г. до 25.10.2022г. в 8 и 11 група и на територията на ЗОЗТ“К.“ за времето от 25.10.2022г. до 20.12.2022г. (близо два месеца) във 2ра и 10-та група.

Горното се установява от постъпилите писма с рег. № 111-30-3465#2/12.03.2026г. от ЗОЗТ „К.“, с приложена извадка от личното досие на лишения от свобода. Приложен е Протокол – инспекционен лист за извършената ДДД обработка от 14.11.22г. и от 19.12.2022г. за времето от два месеца, когато ищецът е пребивавал на територията на ЗОЗТ“К. – извършена цялостна дезинсекция на общи части, стени, коридори, килии, вишки, дюшеци, столова, кухня, кухн. бокс и др.

От Затвора С. е постъпила Докладна записка, изготвена от Б. Г. – ВПД ИСДВР 11 група и М. в Затвора [населено място], според която И. П. Д. първо е бил настанен в 11 група в спално помещение 12, а след това е преместен в спално помещение 13. Всяко спално помещение е с различен капацитет и квадратура, като всичките са съобразени с изискването по закон за минимум 4 кв.м. площ на един л.св.

Спалните помещения са оборудвани с необходимите за пребиваване легла, маса, столове, шкафове и мивка. Притокът на естествена светлина и проветряване не е ограничен, тъй като спалните помещения разполагат с два самостоятелни прозореца. Отоплението е от ТЕЦ и парова централа, помещенията са електро снабдени. Електрозахранването в Затвора [населено място] не се изключва по график, а съгласно разпоредбите на чл.83, ал.2 от ППЗИНЗС. Постоянно електричество се предоставя в определени спални помещения по медицинско предписание, когато в тях има настанени лица нуждаещи се от животоспасяващи апарати. В СБАЛС към Затвора [населено място] електричеството е 24 часа в денонощието непрекъснато по медицински причини. През зимните месеци се поддържа температура от минимум 18 градуса, съгласно изискванията. В санитарните възли е подсигурана постоянно течаща студена и топла вода. Спалните помещения са в приемлив вид и отговарят на санитарно- хигиенните условия, имайки предвид, че сградата на затвора е с над 100 години експлоатационен срок.

На лишените от свобода и задържани под стража лица ежесечно се предоставят хигиенни материали, а именно 400 гр. прах за пране и 3/три/ сапуна.

Спалните помещения се почистват и хигиенизират от самите лишени от свобода, които са настанени в тях, съгласно чл.176 от ППЗИНЗС. Общите части, като коридора на групата, тоалетните, банята и стълбището се почистват от лишените от свобода, които са назначени със

заповед за работа, по реда на чл.80 от ЗИНЗС.

Във връзка с подобряването на хигиената веднъж в месеца се изтупват одеялата и олекотените завивки, а минимум еднократно и ежедневно се хигиенизират спалните помещения с наличните препарати.

Веднъж в седмицата, по график, се извършва изпиране на дрехите и спалното бельо на л.св. Изпирането на одеялата и олекотените завивки се извършва два пъти в годината.

В съдебна зала е разпитан свидетелят М. П. Н. – лишен от свобода, изтърпяващ наказание в затвора В.. Свидетелят познава ищеца И. Д. от затвора, запознали са се през 2021г. – 2022г., били са заедно в една килия №13, в 11 група в Затвора С.. Условието в килията описва като страшна мизерия, имало хлебарки, дървеници. Имало дупки навсякъде, вътрешните врати били счупени, вътрешната врата е от дърво и тя отделя килията и металната врата. Не помни колко човека са били в килията, тя е голяма, около 9-10 човека. Имали оплаквания от дървеници. И. е имал ухапвания от дървеници и свидетелят ги бил виждал тези ухапвания. И. отишъл да вземе лекарства в болницата. Администрацията на затвора пръскала срещу хлебарките и дървениците, но нямало ефект. Пръскали на 6 месеца веднъж. Д. били по дюшеците, дрехите, навсякъде. Изписали му лекарства за мазане на рани и имало ефект. Не позволявали да се вкарват лекарства отвън. В лавката се продавала белина, с нея пръскали, но не помагало. Обстановката била много мизерна с леглата, тоалетната, счупен душ в килията. Имало малка баня, където не може да се завъртиш, със счупени стъкла. Леглата не били удобни.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Според чл.284, ал.1 от ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3 от ЗИНЗС, съгласно който осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение, като в ал.2 на същия член е посочено, че за изтезания, жестоко, нечовешко или унижително отношение се смятат и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието, лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

За да бъде приета основателност на иска за вреди с правно основание чл.284, ал.1 от ЗИНЗС, следва кумулативно да бъдат доказани: акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава чл.3 от ЗИНЗС и настъпила, в резултат на нарушението, неимуществена вреда в правната сфера на ищеца, която се предполага до доказване на противното по силата на въведената с разпоредбата на чл.284, ал.5 от ЗИНЗС оборима презумпция.

Следователно, отговорността на държавата се ангажира при доказано подлагане на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение (чл.3, ал.1), както при поставянето на лицата в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието "лишаване от свобода" или "задържането под стража", изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност (чл.3,

ал.2).

В случая се претендира обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер общо на 15 000 евро, причинени в резултат на незаконосъобразни фактически действия и бездействия на администрацията на ГДИН, изразяващи се в поставянето на ищеца в условия за изтърпяване на наказанието в помещение, в което е имало дървеници, хлебарки, недостатъчно квадратура за жилищна площ, съгласно чл.43, ал.4 от ЗИНЗС.

Искът е предявен срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ - юридическо лице, осъществяващо прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода, с териториални служби, каквито са затворите и областните служби „Изпълнение на наказанията“ - надлежен ответник по чл.205 от АПК, вр. с чл.285, ал.1 от ЗИНЗС.

Разпоредбата на чл.43, ал.4 от ЗИНЗС (в сила от 07.02.2017г.) регламентира минималната жилищна площ за един лишен от свобода, която не може да бъде по-малка от 4 кв. м. Съгласно чл.20 от ППЗИНЗС, за всеки затвор се определя максималният брой лишени от свобода, които могат да бъдат настанени, съгласно разполагаемата жилищна площ, а в спалните помещения се осигурява пряк достъп на дневна светлина и възможност за естествено проветряване. Във връзка с твърдението за недостатъчна жилищна площ на лишения от свобода, в нарушение на изискването на чл.43, ал.4 от ЗИНЗС по време на престоя му в Затвора С. от 22.12.2021г. до 25.10.2022г. в 8 и 11 група и в ЗОЗТ „К.“ за времето от 25.10.2022г. до 20.12.2022г. липсват каквито и да било доказателства. Свидетелят Н. не може да си спомни точно колко човека са били в килията, но е категоричен, че килията е била голяма, не се оплаква от липса на достатъчно площ. В този смисъл не са оборени с насрещни доказателства изнесените в представените докладни записки от Затвора С. и ЗОЗТ „К.“, че разпоредбата на чл.43, ал.4 от ЗИНЗС се спазва.

Според Доклад на Националния превантивен механизъм за извършени по заповед от 08.07.2019г. на О. на Република България проверки в Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“; затвора в [населено място]; Общежитията „К.“ и „К.“; арестите на [улица] и ул. „М-р В.“, (публикуван на Интернет страницата на О. на РБългария) „...Проблемът относно наличие на хлебарки и дървеници в местата за лишаване от свобода е системен. Независимо от периодичното месечно пръскане, то е неефективно. Някъде лишените от свобода твърдят, че пръскането води само до раздвижване на хлебарките...“ Независимо, че докладът предхожда процесния исков период, съдът приема, че по делото не са налице данни, които да оборят официално потвърдената информация на О. на Република България, относно дългогодишен проблем с наличието на хлебарки и дървеници.

Служебно е известно на настоящият състав от други подобни дела, че въпреки извършваните регулярно дезинфекции и дезинсекции от фирма „ДДД-1“ ООД и ДЗЗД „Фаворит мениджмънт“ по договори, сключени с ГД „ИН“, инсектите не са ликвидирани успешно. Проверки са били извършвани от Столична здравна инспекция през 2020г. и 2021г. и са издадени задължителни предписания за провеждане на хигиенни и противоепидемични мерки. Отчетено е, че предвид спецификата на обекта и масовото наличие на вредители – инсекти хлебарки и постелна дървеница регламентираната периодика на дезинсекция по 6 пъти в годината (през два месеца) е недостатъчна. Констатирана е масова заселеност с хлебарки и живи екземпляри от постелна дървеница в различен стадий на развитие, които създават условия за разпространение на заразни и паразитни болести.

Свидетелските показания на разпитания свидетел М. П. Н. в тази насока също са безпротиворечиви и установяват, че в затвора в [населено място] има системен проблем с наличието на популации от тези насекоми. Свидетелят си спомня и за случай, когато И. е имал ухапвания от дървеници и е отишъл да вземе лекарства от болницата. Заявява, че дървениците са

били по дрехите, дюшеците, навсякъде, пръскането от администрацията на затвора е неефективно, самите лишени от свобода също са пръскали с белина от лавката, но не помагало. Следва от съда да се приложат установените за защита на правото по чл. 3 ЕКПЧ стандарти, съгласно практиката на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ), в постановеното пилотно решение по делото Н. и др. срещу България от 27.01.2015г, в което Европейският съд е дал генерални мерки за преодоляване на проблемите на условията в затворите, нарушаващи забраната по чл. 3 ЕКПЧ. Относно ефекта на борбата с инсекти, в § 243 от пилотното решение по делото Н. се споменава, че затворническите власти трябва да се справят с този проблем, чрез осигуряване на адекватни дезинфекционни съоръжения, почистващи продукти, както и редовно обезпаразитяване и проверки на килиите, по-специално на спалното бельо, дюшеците и пространствата, използвани за съхранение на храна. От представените свидетелските показания се установява, че се пръска редовно срещу дървеници, но властите не са се справили с проблема. Следователно съдът дължи присъждане на обезщетение за времето, през което ищецът е пребивавал в Затвора С. от 22.12.2021г. до 25.10.2022г., за което единствено в подкрепа на неговите твърдения бяха ангажирани свидетелски показания.

П. с молба от 10.06.26г. от адв. В. свидетел К. Б. А., за установяване на обстоятелства, свързани с условията и наличието на паразити по време на съвместния престой с ищеца в ЗОЗТ „К.“ в проведеното на 26.06.2026г. о.с.з. изрично е заявил, че не познава ищеца. Предвид липсата на доказателства за претърпени вреди и представените 2 броя протоколи за дезинсекция за времето на престоя на Д. в затворническото общежитие, за този период обезщетение не се следва.

От установеното по делото неизпълнение не следва автоматично обезщетяване на причинените неимуществени вреди в парично изражение, възприето за дължимо от този, чиито права са нарушени, съобразно неговото лично, субективно усещане. Естеството и характерът на причиненото страдание съдът следва да прецени не само от страна на субективното възприятие и усещане на пострадалия за причинена вреда, но и с конкретните факти, от които тя произтича и най-вече обезщетението следва да е съобразено с общите схващания за справедливост, съобразени от съда при условията на чл. 52 от Закона за задълженията и договорите. Същият следва да отчете интензитета на негативните преживявания на пострадалия, за който не се доказва конкретно психическо или свързано с наличието на инсекти в затвора физическо заболяване, но безспорно е бил принуден да пребивава в нехуманни и унижителни за човешкото му достойнство условия. Съдът счита, че не на последно място при обезщетяването е обществено оправдано да се съобрази и стандарта на живот в страната, в общия дух на новите решения на ЕСПЧ по дела, касаещи оплаквания за лоши условия в местата за лишаване от свобода. Горейзложеното е основание за съда да определи обезщетението под посочения от ЕСПЧ размер или такова в размер на 2 евро на ден, което приема за справедливо за претърпените от ищеца неимуществени вреди за период от общо 299 дни (30.12.2021г. – 25.10.2022г.), или общо обезщетение в размер на 598 /петстотин деветдесет и осем/ евро. Изводите си АССГ, 11 състав съобрази и с установената съдебна практика по сходни дела (Решение №2451/19г.; Решение №2475/19г.; Решение №204/20г.; Решение №1063/19г.; Решение №357/21г.; Решение №1776/24г. по адм.д. 8648/23г.; Решение №776/24г. по адм.д 3809/23г. всички на АССГ), както и Решение №689/20 г. по адм. д. 2442/2018г. на ВАС.

На ответника не се дължи юрисконсултско възнаграждение, тъй като възможност за присъждане на такова не е предвидена в специалната разпоредба на чл. 286, ал. 3 от ЗИНЗС.

Воден от горното и на основание чл. 203 и следващите от АПК, Административен съд София -град,

РЕШИ:

ОСЪЖДА на основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" – Министерство на правосъдието да заплати на И. П. Д. - изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в затвора Л. – Стопанството, 10 к-я, 7гр. обезщетение за неимуществени вреди в размер на **598 /петстотин деветдесет и осем/ евро**, претърпени в резултат на неблагоприятни и нехуманни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ по смисъла на чл. 3 от ЗИНЗС – наличие на популация от дървеници и хлебарки в Затвора С., където е пребивавал за периода 30.12.2021г. – 25.10.2022г., ведно със законната лихва от датата на осъждането до окончателното плащане.

ОТХВЪРЛЯ иска за горницата над присъдената сума до претендирания размер от 15 000 евро, като неоснователен и недоказан.

Решението подлежи на обжалване в 14 - дневен срок от съобщаването му пред тричленен състав на Административен съд София -град.